

FORA PISTA

Albert Mestre

“Portava anys buscant la muralla de la Dertosa romana. I per fi va aparèixer”

JORDI DILOLI FONS (TORTOSA, 1964)

Doctor en Història i Arqueologia. Ha dirigit nombroses excavacions arqueològiques a les Terres de l'Ebre els últims 30 anys

Què busca essencialment un arqueòleg?

Reconstruir el passat. Jo estic especialitzat en proto-història, l'època preromana. I aquí els arxius em donen poca informació. He de recórrer a altres fonts, com l'arqueologia.

Quan acaba la història i comença l'arqueologia?

Ni comença una ni acaba l'altra. L'arqueologia només és una tècnica que pot aplicar-se en l'estudi del període iber o de la Guerra Civil.

Qui decidix, davant unes troballes, si s'han de mantenir, exposar al públic o tornar a tapar?

L'administració. Els arqueòlegs no decidim pràcticament mai. Se'ns consulta, però sempre hi ha condicionants superiors.

Però els experts són vostès.

De vegades ens pregunten, sí. Però quan l'interès econòmic o polític és prioritari, la nostra opinió no compta tant.

Llavors, davant el dilema de deixar visibles elements de la història o traure'ls...

Com a historiadors no estem per fer ideologia. I si em pregunta, per exemple, per un tema actual com què s'ha de fer amb elements com els grafitis de José Antonio de Bot, els de la CNT/FAI que van aparèixer a l'antiga audiència de Tarragona, o sobre el monument franquista de Tortosa li diré, com a historiador, que s'han de mantenir, protegir i explicar molt bé.

Ja que ha tret el tema del monument, té alguna idea al respecte?

Traure'n l'aligot i qualsevol símbol franquista per a desvestir-lo de totalitarisme, i fer un punt d'interpre-

tació a l'antic escorxador que expliqui la batalla de l'Ebre, la postguerra i la repressió als vençuts. No podem destruir allò que ens permet explicar la història.

Què fa que l'arqueologia s'haja popularitzat tant els últims anys?

Més enllà de pel·lícules, crec que l'esforç que hem fet els arqueòlegs per a fer pedagogia en la societat ha donat fruits. A banda d'excavar i fer recerca, hem d'explicar-nos.

Vostès tenen bona premsa en general.

A mi no m'ho sembla. Quan una obra s'atura sempre és culpa dels arqueòlegs.

Les noves tecnologies, segurament són una bona eina per a fer esta pedagogia social.

Sens dubte. Ens permet socialitzar l'arqueologia. Jo quan excavo veig com era allò fa dos mil anys. Les noves eines digitals ens permeten ara traslladar esta visió a la ciutadania.

L'Ebre té un passat molt ric. Este és terreny abonat als arqueòlegs?

Hi ha diversos escenaris. Tortosa té un patrimoni molt important, però tenim la pressió de l'urbanisme, que sempre és una limitació. I és normal que siga així. En canvi, al territori, com al poblat proto-històric de Tivenys, on treballem de fa més de 20 anys, excavam sense limitacions. Allí el que ens falten són diners.

Quins projectes tenen actualment en marxa?

A Tortosa acabem de descobrir nous elements de la Dertosa romana i de l'edat mitjana i moderna, alguns del Renaixement, com la façana del riu dels segles xv i xvi al jaciment de davant de la Catedral.

La meua idea és continuar reconstruint la Tortosa antiga. Hi hem fet més de 20 excavacions. A Tortosa i a Tivenys estic a casa meua.

I al conjunt del territori?

El poblat de Tivenys dona molt de joc. És arquitectònicament molt espectacular. Reconstruïm un espai habitat durant 600 anys entre l'època iberica i romana. I al cap de Salou, estem treballant en el que en principi era un poblat ibèric i ha acabat resultant un centre comercial internacional, el que anomenem un "port-of-trade".

Tinc la impressió que vostè sempre va un pas més enllà. Ha reproduït la cervesa i el vi que beuen els nostres avantpassats fa 2.000 anys.

Això també és arqueologia. Ens permet conèixer millor la societat de l'època. Com més dades, major precisió en la interpretació de la història.

Quina és la descoberta que més l'ha impactat?

En el nostre ofici comencem sent molt feticistes, perquè passen per les nostres mans coses que la majoria no tocarà. Més que grans descobertes, jo parlaria d'alegries.

Per exemple?

Portava anys perseguint la muralla romana de Tortosa. I per fi la vam trobar. A Vilalba dels Arcs, per exemple, tenim un edifici únic al nord-est peninsular, datat al segle vi aC, on es reunien les elits per a afiançar el seu poder.

Què li queda per descobrir?

Mai no se sap. El millor de tot és que després de 30 anys encara gaudeixo excavant. No espero grans descobertes, només poder continuar explicant i interpretant la nostra història.

“Reproduir el vi o la cervesa de fa dos mil anys també és arqueologia. Ens permet conèixer i interpretar millor la societat de l'època”